

Socialdepartementet

Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Uppdrag att stärka sjukförsäkringshandläggningen för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess

Regeringens beslut

Regeringen ger Försäkringskassan i uppdrag att stärka sin sjukförsäkringshandläggning för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess och bidra till att den stigande sjukfrånvaron bryts. För detta krävs att Försäkringskassan nu vidtar åtgärder inom de områden i sjukförsäkringshandläggningen där förbättringsmöjligheter har identifierats.

Uppdraget ska redovisas senast den 29 april 2016 och sedan årligen under perioden 2017–2021 i samband med myndighetens årsredovisning.

Bakgrund

Den stigande sjukfrånvaron är oroande. Att bryta utvecklingen och stabilisera sjukfrånvaron är en av regeringens mest prioriterade frågor. Utmaningen är stor och ytterst angelägen.

För att bryta sjukfrånvarons uppgång behövs det tydliga mål för sjukfrånvarons utveckling. Sedan flera år tillbaka finns ett riksdagsbundet mål om att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå. Regeringen har därtill i september 2015 beslutat om ett mål för att bryta uppgången av sjukfrånvaron. Målet är att sjukpenningtalet ska uppgå till högst 9,0 dagar vid utgången av 2020. Till målet finns ett kompletterande riktmärke om att genomsnittligt antal nybeviljade sjukersättningar inte bör överstiga ca 18 000 per år under perioden 2016–2020. I budgetpropositionen för 2016 har regeringen vidare formulerat en jämställdhetspolitisk målsättning med innebörden att skillnaden i sjukpenningtal mellan kvinnor och män ska minska.

För att uppnå det nya målet för sjukpenningtalet och stabilisera sjukfrånvaron behövs åtgärder på bred front och av olika aktörer. Regeringen har därför beslutat om ett brett åtgärdsprogram för ökad hälsa och minskad sjukfrånvaro. Åtgärdsprogrammet innehåller åtgärder för såväl Försäkringskassan som arbetsgivare och hälso- och sjukvården.

Försäkringskassan är en central aktör i sjukskrivningsprocessen. En grundläggande uppgift för myndigheten är att bedöma den försäkrades arbetsförmåga. Det gäller såväl inledningsvis i ett sjukfall som under hela den tid en person är sjukskriven. Regeringen kan konstatera att det finns brister i Försäkringskassans utrednings- och bedömningsarbete i sjukförsäkringshandläggningen. De lagstadgade bedömningarna av de sjukskrivnas arbetsförmåga görs inte alltid i tid och kvaliteten i bedömningarna är ofta inte tillräcklig för att de sjukskrivnas möjligheter till återgång i arbete, rehabilitering och omställning ska kunna tas tillvara. De försäkringsmedicinska utredningarna är viktiga verktyg vid bedömning av arbetsförmåga och stödet till handläggarna behöver säkerställas så att användningen av utredningarna blir mer frekvent och enhetlig.

Behovet av s.k. kontrollstationer har uppmärksammats för att säkra ett aktivt förhållningssätt i handläggningen. Det är viktigt att Försäkringskassan säkerställer att hänsyn tas till människors möjligheter till återgång i arbete och omställning även efter det första sjukskrivningsåret för att undvika långvariga sjukskrivningar. En korrekt regeltillämpning samt en god samverkan med hälso- och sjukvården, arbetsgivare och Arbetsförmedlingen är grundläggande för en välfungerande sjukförsäkring.

Uppdraget

Regeringen ger Försäkringskassan i uppdrag att stärka sin sjukförsäkringshandläggning för att åstadkomma en välfungerande sjukskrivningsprocess. Ytterst ska arbetet bidra till att bryta den nuvarande utvecklingen med en stigande sjukfrånvaro så att sjukfrånvaron stabiliseras.

För detta krävs att Försäkringskassan kraftsamlar och undanröjer de brister som har identifierats i myndighetens sjukförsäkringshandläggning. Det handlar framförallt om att Försäkringskassan ska:

- göra de lagstadgade prövningarna av arbetsförmågan i tid samtidigt som de bedömningar som görs ska hålla en hög kvalitet,

- använda sig av försäkringsmedicinska utredningar oftare och mer enhetligt för att vid behov komplettera befintliga medicinska underlag, samt
- göra prövningar mot normalt förekommande arbeten på arbetsmarknaden när så krävs, liksom ge individer stöd vid övergången till Arbetsförmedlingen. Försäkringskassan behöver i större utsträckning tillvarata möjligheter till återgång i arbete och omställning till annat arbete på arbetsmarknaden.

Kontroller i handläggningen bör särskilt inriktas så att sjukförsäkringens tidsgränser vid dag 90, 180 och 365 i sjukperioderna upprätthålls. Därutöver finns det behov av att Försäkringskassan utarbetar kontrollstationer även efter ett års sjukskrivning, detta för att säkra en aktiv handläggning som ger långtidssjukskrivna möjlighet att komma tillbaka i arbetslivet och förhindra omotiverat långa sjukperioder.

Försäkringskassan behöver även säkerställa att handläggarna ges adekvat stöd i sjukförsäkringshandläggningen. I förstärkningen av handläggningen bör myndigheten därför se över de rutiner som är styrande för handläggningen för att ge handläggarna erforderligt stöd, t.ex. i försäkringsmedicinska frågor, så att de inte lämnas att på egen hand lösa mycket komplicerade ärenden. Genom effektivt samarbete såväl internt på myndigheten som med berörda externa aktörer ökar sjukskrivnas sannolikhet för en snar återgång i arbete. Försäkringskassans kontakter med hälso- och sjukvården och läkarna bör stärkas ytterligare.

Genom att få sjukskrivningsprocessen att fungera bättre ska Försäkringskassan i högre utsträckning bidra till att sjukskrivningarna blir både färre och kortare. Därigenom kommer myndigheten också medverka till uppfyllandet av målet att sjukpenningtalet ska vara 9,0 dagar år 2020 samt målet om att frånvaron från arbete på grund av sjukdom ska ligga på en långsiktigt stabil och låg nivå.

Försäkringskassan ska senast den 29 april 2016 och sedan årligen under perioden 2017–2021, i samband med myndighetens årsredovisning, redovisa genomförda insatser för att åstadkomma en välfungerande

sjukskrivningsprocess samt vilka resultat genomförda åtgärder gett upphov till. Här ingår att rapportera mot det nya målet för sjukpenningtalet. Skillnaderna i sjukfrånvaro mellan kvinnor och män, mätt som sjukpenningtal, ska redovisas särskilt.

På regeringens vägnar

Annika Strandhäll

Susanne Mattson

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Finansdepartementet/Ba